

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	13
-----------------	----

I НАСТАНАК И ПОЈАМ СОЦИОЛОГИЈЕ	15
---	-----------

1. ТЕОРИЈСКИ КОРЕНИ СОЦИОЛОГИЈЕ – ЊЕНА ПРЕДИСТОРИЈА ...	15
1.1. Староисточне мисаоне концепције	16
1.2. Античка социјална мисао	17
1.2.1. Софисти	17
1.2.2. Платон	18
1.2.3. Аристотел	19
1.2.4. Стоици	21
1.3. Средњевековна социјална мисао	21
1.3.1. Аурелије Августин	21
1.3.2. Тома Аквински	22
1.3.3. Ибн Халдун	24
1.4. Нововековна социјална мисао	24
1.4.1. Николо Макијавели	24
1.4.2. Томас Хобс	26
1.4.3. Жан-Батист Вико	27
1.4.4. Шарл Монтескије	27
1.5. Социјал-утопистичка учења о друштву	29
1.5.1. Томас Мор	29
1.5.2. Томазо Кампанела	30
1.6. Класична енглеска политичка економија	31
1.7. Клод Анри Сен-Симон – непосредни претеча социологије	32
2. НАСТАНАК СОЦИОЛОШКЕ НАУКЕ	33
2.1. Друштвени услови у којима израста социологија	34

2.1.1.	Шта се очекивало од нове засебне друштвене науке?	35
2.1.2.	Од науке <i>друшћивене кризе до модерне рефлексивне социологије</i>	36
2.2.	Размимоилажења по питању стварног утемељивача социологије.	38
2.3.	Контов допринос конституисању нове науке.	40
2.3.1.	Кратка биографија Огиста Конта	41
2.3.2.	Друштвени услови у којима настаје Контова социологија	42
2.3.3.	Основни елементи Контове социологије	43
2.4.	Различите визије у социологији	46
2.4.1.	Номинализам и реализам – филозофске визије.	46
2.4.1.1.	<i>Социолошки номинализам и реализам</i>	47
2.4.2.	Социолошки номинализам и реализам рађају социолошко-теоријске визије и теоријско-методолошке приступе.	48
3.	ПОЈАМ СОЦИОЛОГИЈЕ.	49
3.1.	Појам науке.	50
3.1.1.	Принципи научног сазнања и дефинисање науке.	52
3.1.2.	Научна семантика.	56
3.2.	Одређење појма социологије	56
3.2.1.	Социологија као општа наука – предмет социологије	57
3.2.1.1.	<i>Различита одређења предмета социологије</i>	57
3.2.1.2.	<i>Шта је предмет истраживања социологије?</i>	61
3.2.1.3.	<i>Научни и практични задаци социологије – макросоциологија и микросоциологија</i>	62
3.2.2.	Одређење социологије као теоријске науке – методска начела	64
3.2.3.	Социологија као основна наука.	66
3.2.4.	Дефиниција социологије као опште, теоријске и основне друштвене науке	67
3.3.	Сазнајни циљеви и социолошки закон	68
3.4.	Социолошке теорије	77
II СОЦИОЛОШКИ МЕТОД		83
1.	ПОЈАМ МЕТОДА	83
1.1.	Три димензије научног метода.	84
1.2.	Методски поступак	85
2.	МЕТОД У СОЦИОЛОГИЈИ	86

2.1. Глобални социолошки приступ	
– основно обележје социолошког метода	87
2.2. Друштвени детерминизам	88
2.2.1. Друштвени и правни детерминизам	
– однос социолошких и правних закона	90
3. ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУПИ У СОЦИОЛОГИЈИ	91
3.1. Позитивизам и неопозитивизам	91
3.2. Историзам (метода разумевања)	95
3.3. Дијалектички приступ	99
4. МЕТОДЕ СОЦИОЛОШКОГ ИСТРАЖИВАЊА	103
4.1. Методе за прикупљање података	103
4.1.1. Посматрање	103
4.1.2. Испитивање (разговор)	107
4.1.3. Експеримент у социологији	109
4.1.4. Метод студије случаја	111
4.2. Методе за сређивање и приказивање података	113
4.2.1. Класификација	113
4.2.2. Мерење	115
4.2.3. Статистичке методе	115
4.2.4. Социометријска метода	119
4.2.5. Анализа садржаја	122
4.3. Методе за анализу и тумачење података	123
4.3.1. Упоредни метод	123
4.3.2. Мултиваријантна анализа	124

III СОЦИОЛОШКЕ КАТЕГОРИЈЕ..... 127

1. СОЦИОЛОШКО ОДРЕЂЕЊЕ ПОЈМА ДРУШТВО – РАЗЛИЧИТА СХВАТАЊА И ПРИСТУПИ	127
1.1. Претпоставке на којима друштво почива – дефинисање друштва	129
1.2. Организованост, нормирање и контрола – услов постојања друштва	131
2. ОСНОВНЕ СОЦИОЛОШКЕ КАТЕГОРИЈЕ	133
2.1. Друштвена појава – значење и типови	133
2.1.1. Друштвена делања и друштвена понашања	133
2.1.2. Друштвени односи и друштвени процеси	135

2.1.3. Друге типологије друштвених појава и могућност дефинисања друштвене појаве	138
2.2. Релације: човек – друштвено делање – норма	141
3. ЉУДСКИ КАО ДРУШТВЕНИ РАД	142
3.1. Друштвена подела рада	146
3.2. Нормативно регулисање рада и друштвене поделе рада	149
4. СТАНОВНИШТВО И ПОПУЛАЦИОНА ПОЛИТИКА	151
4.1. Популациона политика	153
5. ЕКОЛОГИЈА И ЕКОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ	154
5.1. Еколошки проблеми данашњице	157

IV СТРУКТУРА ГЛОБАЛНОГ ДРУШТВА 161

1. ПОЈАМ СТРУКТУРЕ ДРУШТВА	161
1.1. Глобално друштво	167
1.1.1. Структура глобалног друштва – димензије, елементи и типови	169
2. ЕЛЕМЕНТИ СТРУКТУРЕ ГЛОБАЛНОГ ДРУШТВА	174
2.1. Друштвене групе	174
2.1.1. Друштвене заједнице	180
2.1.1.1. Брак и породица	183
2.1.1.2. Савремени брак и породица	188
2.1.2. Етничке заједнице	191
2.1.2.1. Процес етногенезе	192
2.1.2.2. Национализам и сродне категорије	199
2.1.2.3. Манипулација национализмом – рефлексije на национални идентитет	200
2.1.2.4. Етнички проблеми и права етничких заједница	205
2.1.3. Колективни идентитети	206
2.1.4. Плурално друштво и криза колективних идентитета	210
2.1.5. Култура мира	225
2.2. Друштвене организације	238
2.3. Друштвене институције	240
2.3.1. Друштвени поредак: институције и институционални пореци	243
2.4. Демократска организација друштва и ауторитаризам	245

2.5. Политика и институционално политичко организовање	248
2.6. Право и правни поредак	252
2.7. Држава – глобална политичка институција	254
2.7.1. Правна и социјална држава	257
2.8. Право на информисање, јавност и јавно мњење	260

V СОЦИЈАЛНА СТРАТИФИКАЦИЈА

– НЕЈЕДНАКОСТИ И РАСЛОЈАВАЊЕ У ДРУШТВУ . . . 267

I. СОЦИЈАЛНА СТРАТИФИКАЦИЈА	267
1.1. Различити приступи у проучавању друштвених неједнакости и раслојавања	271
1.1.1. Учење о раслојавању и неједнакостима у друштву у марксистичкој социологији	272
1.1.2. Стратификациона теорија Макса Вебера	275
1.1.3. Стратификационе теорије у савременој социологији	277
1.1.4. Учења о елитама	282
1.2. Својина и моћ: извори неједнакости и раслојавања у друштву	285
1.2.1. Својина и својински облици	287
1.3. Друштвена моћ	289
1.3.1. Теоријске претпоставке дефинисања појма моћи	290
1.3.1.1. Однос моћи према сродним категоријама	291
1.3.1.2. Суштинска својства моћи	294
1.3.1.3. Извори, облици и структура моћи	298
1.3.2. Моћ у друштву и друштвена моћ	304
1.4. Сиromaштво	305
1.5. Стратификациони системи	310
1.5.1. Ропство	311
1.5.2. Касте	312
1.5.3. Сталежи	313
1.5.4. Класе	314
1.5.5. Социјални слојеви	317
1.5.5.1. Средњи социјални слој	318
1.5.6. Елите	320
1.6. Корелације друштвених неједнакости и сиромаштва са правним и другим друштвеним нормама	321
1.7. Друштвена егалитарност	324
1.8. Интелектуални слој	327

VI КУЛТУРА И ДРУШТВО	331
1. СОЦИОЛОШКИ ПОЈАМ КУЛТУРЕ	331
1.1. Културна значења: културна целина, поткултура и контракултура ..	336
1.2. Знак и симбол – симболички доживљај, симболичко понашање и симболички гест	340
1.3. Поткултурне форме	343
1.3.1. Масовна култура	343
1.3.1.1. <i>Кич и шунд</i>	349
1.3.2. Елитна култура	350
1.3.3. Сеско-фолклорна култура	352
1.3.4. Урбана култура	352
1.3.5. Омладинска култура	353
1.3.6. Култура професионалних група	354
2. ДРУШТВЕНЕ НОРМЕ КАО ВРСТА КУЛТУРНИХ ОБРАЗАЦА	355
2.1. Врсте друштвених норми	355
2.1.1. Обичаји и обичајне норме	355
2.1.2. Морал, моралне норме и типови морала	357
2.1.2.1. <i>Основни типови морала</i>	362
2.1.3. Правне норме	364
3. РЕЛИГИЈА – ГЕНЕЗА РЕЛИГИЈСКЕ СВЕСТИ И УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ ПРВИХ ДРУШТВЕНИХ НОРМИ	365
3.1. Религија као систем симбола	370
3.2. Услови настанка религијске свести	371
3.3. Настанак и развој религијске свести и утицај на друштвени живот ..	373
4. ВРЕДНОСНИ СИСТЕМ ДРУШТВА	376
4.1. Утицај вредности, потреба и интереса човека и друштва на правни поредак	377
5. ПРОЦЕСИ ВАСПИТАЊА И СОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ	381
5.1. Конформизам и не-конформизам	388
5.2. Предрасуде и стереотипни начин мишљења	389
6. ПРОБЛЕМИ СОЦИОЛОШКОГ ИЗУЧАВАЊА ЛИЧНОСТИ	391
6.1. Друштвена средина и формирање различитих типова личности	393
6.2. Култура полова, сексуалност и сексизам	396
6.3. Здравље и болест – друштвени аспект	398
6.4. Стрес и друштвена помоћ	400

VII ДРУШТВЕНА КОНТРОЛА И СОЦИЈАЛНЕ ДЕВИЈАЦИЈЕ	403
1. НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ДРУШТВЕНЕ КОНТРОЛЕ	403
2. ДРУШТВЕНЕ ДЕВИЈАЦИЈЕ	405
2.1. Врсте девијантних понашања	407
2.2. Узроци социјалне девијантности	407
3. ЗЛОЧИН КАО ТИП ДРУШТВЕНИХ ДЕВИЈАЦИЈА	408
3.1. Социолошки приступ у проучавању злочина	409
3.2. Фактори који условљавају злочин	414
3.3. Најчешћи облици злочина данас	418
3.4. Мобинг – патолошка друштвена појава	425
3.4.1. Како се спроводи мобинг?	429
3.4.2. Како класификујемо мобинг?	431
3.4.3. Ко су жртве мобинга?	433
3.4.4. Профил мобера	435
3.4.5. Последице мобинга	439
3.5. Кажњавање злочина – затвор	443
VIII ДРУШТВЕНЕ ПРОМЕНЕ	447
1. ДРУШТВЕНЕ ПРОМЕНЕ – КЛАСИФИКАЦИЈА, УСЛОВИ, УЗРОЦИ И МОДЕЛИ	447
1.1. Друштвена мобилност – типови, канали, узроци и последице	451
1.2. Квантитативне, квалитативне и вредносне друштвене промене	454
1.2.1. Друштвена аномија и ентропија	458
2. РАЗВОЈНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ САВРЕМЕНЕ ЕПОХЕ	460
2.1. Технолошко друштво и научно-техничка револуција	461
2.2. Постиндустријско друштво – карактеристике и парадокси	464
2.3. Постсоцијалистичка друштва у транзицији	470
2.4. Савремено друштво и класно-слојне промене	472
2.5. Промене у генерацијским односима и односима полова – друштвени и правни оквири	473

-
3. МОДЕРНИЗАЦИЈА И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА
– КОНЦЕПТИ И ПРОЦЕС 476
4. БАЛКАН У КОНТЕКСТУ ПРОЦЕСА МОДЕРНИЗАЦИЈЕ И
ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ 481